

De ekonomiska skälen att legalisera dödshjälp är starka

John Wyatt har lämnat frontlinjen i neonatalvården och forskningen kring hjärnskador hos för tidigt födda, för att i stället fokusera på dagens etiska utmaningar. I höst besöker han Sverige på inbjudan av bland annat FAMILJENförst, med en ny bok om dödshjälp precis utgiven på svenska.

TEXT OLA NILSSON FOTO THE FARADAY INSTITUTE

Som chefsläkare inom vården av för tidigt födda barn på ett av Englands ledande sjukhus, var frågorna om liv och död en naturlig del av vardagen för John Wyatt.

Han säger att undersökningar visar att ju närmare en läkare står vården i livets slut, desto starkare blir motståndet till legalisering av dödshjälp. Politiker står generellt långt bort från denna vård och har sällan helt förstått vad som sker där, säger Wyatt frankt.

Detta ger han som en förklaring när jag frågar om hans syn på att Centerpartiet som första parti i Sverige inte bara vill utreda, utan aktivt driva på för en legalisering av dödshjälp, efter ett beslut under hösten vid deras partistämna.

– Detta är ett internationellt fenomen,

som startade i Nederländerna. Och bakom ligger stora, underliggande förändringar i samhället, som att den moderna människan strävar efter att slippa all smärta, allt lidande.

Samtidigt föreställer sig människor smärtan i livets slutskede som outhärdlig, och den medicinska vetenskapen som otillräcklig, säger Wyatt innan han utbrister:

– Men det är en myt.

– Alla kompetenta läkare med tillgång till modern medicin kan lindra eller ta bort smärtan. Möjligheten till smärtlindring har aldrig varit bättre; fråga bara hur någon som genomgått en större operation känner sig direkt efteråt med höga doser smärtlindring i kroppen!

Ett viktigt ingångsvärde för John Wyatt i samtalet om dödshjälp är just att möta människor i den rädsla de har för döden,

eller att dö i svår smärta. Det är också där han inleder sin bok *Eutanasi och läkarassisterat självmord*. Han ser hur viktigt det är att ge en sann beskrivning av verkligheten för att motverka den ökande acceptansen för en legalisering av dödshjälp.

I boken skriver han även att legaliseringen av dödshjälp är den enkla utvägen för politiker som inte vill finansiera god palliativ vård.

Är den ekonomiska utmaningen med en åldrande befolkning "elefanten i rummet" när vi talar om dödshjälp?

– Det är inte den enda elefanten, det finns en större: vad som värderas högt i medicinska kretsar.

– Där står palliativ vård lägst i rang, tillsammans med funktionshindermedicin och inkontinensforskning. Den har

John Wyatt är i dag verksam vid the Faraday Institute vid Cambridge University, och förordar palliativ vård som alternativ till döds-
hjälp. I höst besöker han Sverige för att bland annat tala i Sveriges riksdag.

varken status eller värde, som de specialiseringar som står högst i hierarkien har: neurovetenskap, kardiologi, cancerforskning, hur vi kan förlänga livet.

– Dit går pengarna, och där finns statusen. Och då är det också det en del politiker prioriterar.

Att ekonomi är en fråga som behöver tas upp i relation till dödshjälp råder det dock ingen tvekan om, menar Wyatt, även om det finns de som vill tysta ner det. De demografiska utmaningarna är verkliga, med åldrande befolkning, sjunkande födslokal och förändrade försörjningsstrukturer i samhället.

– Jag förutser, tyvärr, att inom en överskådlig framtid kommer det finnas regeringar som säger till medborgaren: "Om du är beredd att acceptera dödshjälp, kommer vi att ge dina efterlevande dessa förmåner. Du kan avsluta ditt liv värdigt och utan smärta, och samtidigt hjälpa samhället att klara sina utmaningar."

Många ryggar säkert tillbaka för påståendet, men för den som följt utvecklingen kring dödshjälp i exempelvis Kanada, är det inte uteslutet att detta är ett möjligt framtidsscenario. I den amerikanska delstaten Oregon uppger en för-

vånansvärt stor andel av de som önskar dödshjälp, att de inte vill vara till besvär för anhöriga och samhället.

I ett kapitel i sin bok beskriver Wyatt ett historiskt skede där ett första politiskt beslut om dödshjälp, inte gick att förutse som starten på ett mycket större dödande, när den första svagare vinden blåste upp till orkanstyrka.

I det nazi-tyska T4-programmet gavs människor med olika funktionsnedsättningar, med början 1939, dödshjälp av påstått "humanitära skäl". När det avslutades hade 275 000 män, kvinnor och barn avsiktligt dödat – mördats – inom sjukvården.

I boken återger Wyatt den förklaring den amerikanske psykiatrikern Leo Alexander gav till att respekterade läkare kunde delta i detta frö till Förintelsen: grupperna som inkluderades breddades efter hand. Alexander sa också: "Men det är viktigt att inse att den oändligt lilla hävstång från vilken denna uppfattning fick sin kraft var attityden mot de obotligt sjuka."

Men är det adekvat att peka mot nazisternas illgärningar i dagens diskussion om dödshjälp?

– Det är möjligt att missbruka nazisterna som ett varnande exempel, och jag påstår inte att ett nytt gestapo kommer att samla ihop folk och föra dem till gaskammaren.

– Men om det presenteras som en fråga om autonomi, i lugna, vänliga termer, kommer en äldre, kanske dement, kvinna, då inte se det som ett val hon själv gjort, även om det också fanns ekonomiska vinster med i bilden hos de som presenterade förslaget för henne?

Finns det även ett annat framtidsscenario? Ja, säger Wyatt utan tvekan. När mörkret tättnar kan alternativa, ljusa scenarier växa i styrka. Och en satsning på palliativ vård är möjlig.

– Ärligt talat måste vi både mobilisera för att stå emot utvecklingen mot en legalisering av dödshjälp, och samtidigt planera för det värsta. Det vi inte kan göra är att lägga oss på rygg och acceptera kraven på legalisering av dödshjälp utan motstånd.

Wyatts bok finns att köpa i bokhandeln, på adlibris.se och bokus.com

Teckna dig för FAMILJENförsts digitala nyhetsbrev för info om John Wyatts Sverige-besök: familjenforst.nu